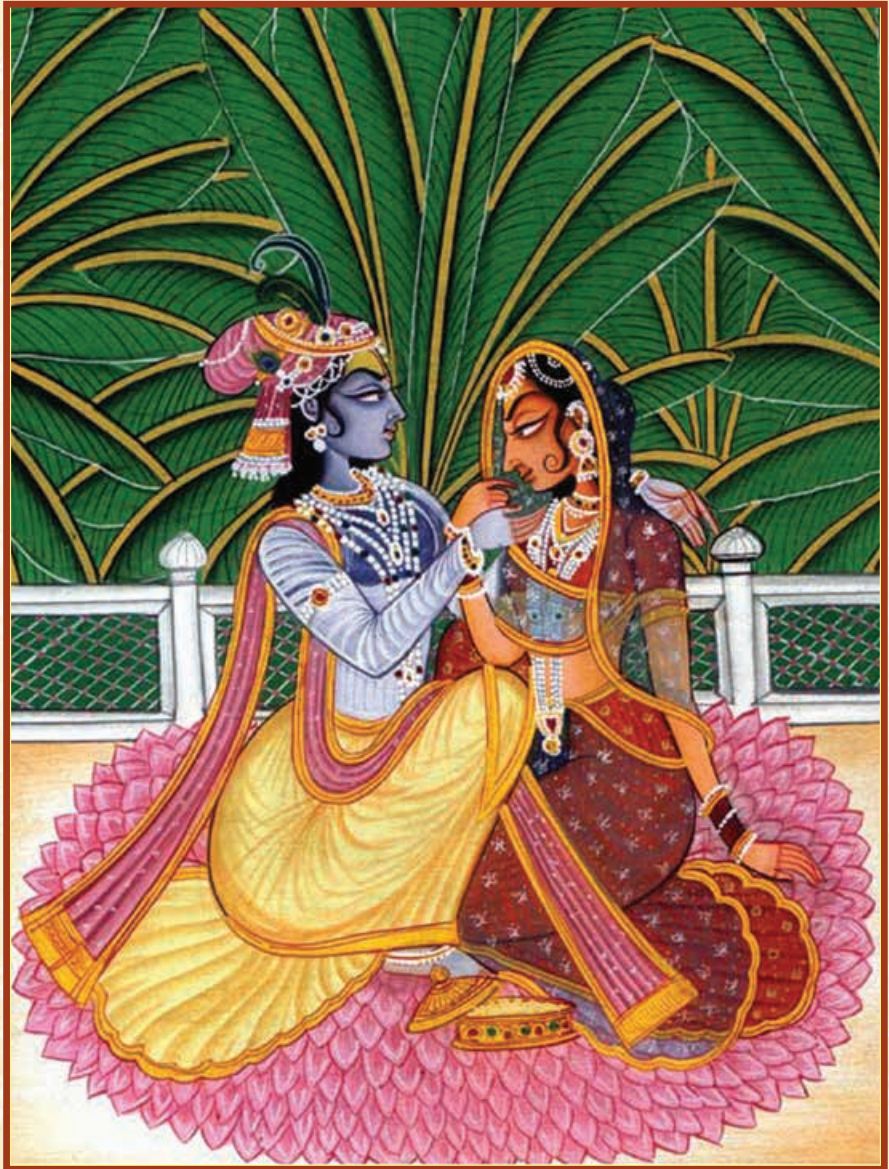

КАМА
СУТРА

СХІД

КАМАСУТРА

Харків
«ФОЛІО»
2024

ПОПЕРЕДНІ ЗАУВАЖЕННЯ

У літературній спадщині будь-якого народу можна знайти деяку кількість трактатів, присвячених любові. Ця тема повсюди стає предметом багатогранного вивчення, до того ж в кожній культурі вона представлена по-різному. Пропонована публікація покликана дати читачеві повний переклад того, що вважається зразком любовної прози на санскриті, — книги під назвою «Камасутра Ватсьяяна», або «Афоризми любові», що належать перу Ватсьяяни.

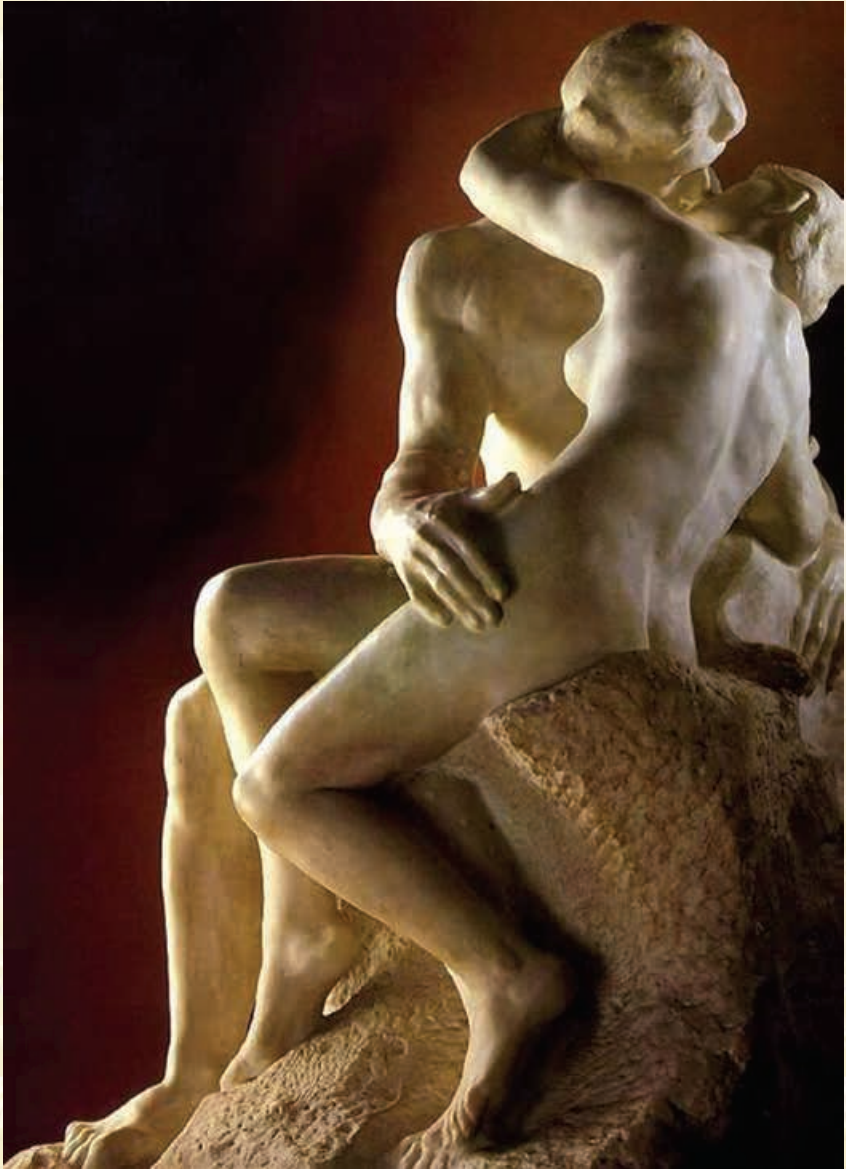

काला दुग्धा

Частина I
उल्लोत्त नायुक्त्तु

Розділ 1

ВСТУП ДО НАУКИ.
ПОЧЕСТІ ДХАРМІ, АРТХІ Й КАМІ

На початку Батько всього сущого і правитель світу Праджапаті створив чоловіка й жінку і дав сто тисяч заповідей, за якими повинні вони були жити згідно з Дхармою, Артхою й Камою. Заповіді про Дхарму приніс прабатько людського роду Ману Сваямбху, заповіді про Артху зібрав наставник і жрець богів Бріхаспаті, а тисячу настанов про Каму дав Нанді, слуга великого бога Шиви Махадеві. Цю тисячу настанов, скоротивши їх до п'ятиста, переказав син Уддалака, брахман Шветакету. Потім брахман Бабхравія із Панчали продовжував навчати настановам Ками, залишивши лише сто п'ятдесят заповідей, об'єднаних у сім розділів:

1. Садхарана — загальний розділ;
2. Сампрайогіка — про обійми в любовному з'єднанні;
3. Канія Сампраюктака — про досягнення союзу чоловіка й жінки;
4. Бхаріяхікаріка — про гідність заміжньої жінки;
5. Парадіка — про чужих дружин;
6. Вайсіка — про куртизанок і публічних жінок;
7. Аупамішадіка — про мистецтво спокушання і способи підтримання пристрасі.

Шостий розділ був виділений в особливу главу Даттака на прохання кращих публічних жінок Паталіпутри (Патни). Так само з'явився і загальний розділ з настановами Чараяни. Решта частин були окремо передані Суварнаабхою, Гхотамукхою, Гонардією, Гонікапутрою і Кучумарою. Так наука Ками була викладена багатьма вчителями і стала незбагненною. Зв'язність її порушилася, коли Даттака з іншими наставниками почали трактувати по одному розділу, а книгу Бабхравії важко осилити через її великий обсяг. Саме тому Ватсьяяна записав головну думку кожного розділу, написаного сімома вчителями, й отримав «Камасутру» — короткий виклад настанов про любов і чуттєвість.

Розділ 2

ПРО ДХАРМУ, АРТХУ І КАМУ¹

Людина, життя якої триває сто років, повинна тренувати Дхарму, Артху і Каму, притому в різні роки і так, щоб вправи не тільки не шкодили одна одній, але слугували досягненню спільної гармонії. Краще, коли початок навчання закладено в дитинстві; юнацькі та зрілі роки присвячені Артхі й Камі, а людина, яка вже пожила, практикує Дхарму, прагнучи досягти Мокші² й уникнути нового земного втілення. Також, зважаючи на мінливість життя, вправляти Дхарму, Артху й Каму можна тоді, коли до цього є спонукання, однак навчання має тривати рівно стільки, скільки потрібно для отримання знань.

Дхарма — покора настановам Шастр³ щодо жертвоприношень та інших справ, які часто не виконуються,

¹ *Дхарма* — сукупність суспільних, сімейних, релігійних обов'язків, що визначають правила поведінки людини. *Артха* — придбання і правильне використання матеріальних цінностей; наука управління державою; в широкому сенсі — стратегія практичної поведінки. *Кама* — сфера чуттєвого й емоційного життя, збудження і задоволення почуттів; переважно — фізичний потяг і плотська любов. (*Тут і далі прим. пер.*)

² *Мокша* — «звільнення», поняття протиставлене Дхармі, Артхі і Камі; відмова від мирських уподобань і активного життя, досягнення вищого стану святості.

³ *Шастра* — систематизована сукупність знань про світ і життя. Шастрами називаються давньоіндійські кодекси з різноманітних галузей знань.

бо не від світу цього, і користь їхня не помітна відразу; а також утримання згідно з приписами від поїдання м'яса та інших дій, які часто відбуваються, бо належать цьому світу й вигода їх здається очевидною. Осягнути Дхарму слід за допомогою божественних одкровень — шруті — і бесід зі знавцями Дхарми.

Артха — отримання ремесла або майстерності в якійсь справі, придбання земель, золота, начиння, возів і друзів. Артха також — це збереження придбаного і примноження заощадженого. Пізнати Артху можна від чиновників і купців, які знаються на торгових справах.

Кама — насолода будь-яким предметом кожного або всіх п'яти почуттів: слуху, дотику, зору, смаку та нюху, яка направляється думкою і душею. Камою зветься те особливе переживання тілесного й розумового задоволення, яке виникає від дотику органа, який відчуває насолоду, з предметом почуття. Про Каму дізнаються з Камасутри і звичаїв містян.

Коли тріада, а саме: Дхарма, Артха і Кама з'єднуються, то кожна попередня її частина вища за подальшу: Дхарма вища за Артху, а Артха вища за Каму. Однак Артха стоїть на першому місці для правителя, бо благоденство кожного підданого виникає з неї; куртизанка ж повинна віддати перевагу Камі перед іншими двома. Ось два винятки із загального правила.

Заперечення:

Деякі освічені люди кажуть, що оскільки Дхарма не від світу цього, то і пізнати її можна тільки з учених книг. Те саме й щодо Артхи: застосовувати її можна, лише прочитавши і вивчивши книги, у яких містяться належні знання. А ось з Камою, вважають такі мудреці, інакше: її знають навіть грубі тварини і весь час вдаються до неї, а значить, людині немає потреби вдосконалювати свої вміння.

Відповідь:

Це не так, бо злягання об'єднує чоловіка й жінку, вимагаючи належної поведінки, дізнатися про яку можна лише з Кама Шастри. Тварини ж, не знаючи Камасутри, не можуть поводити себе належним чином; вони не вміють і не можуть утримуватися, їхні самки загальнодоступні й використовуються тільки для безрозсудних і бездумних зносин, і тільки в певні періоди.

Заперечення:

Послідовники Локаяти⁴, спрямовані до мирського, кажуть: «Не потрібно слідувати божественним приписам, бо обіцяючи солодкий плід в майбутньому, вони

⁴ *Локаята* — древнеіндійське матеріалістичне вчення. Ініціатором його за традицією вважають древнього мудреця Бріхаспаті, який проголосив основою буття безпочатковий (тобто безбожний) принцип «свабхава» (природи). Твори представників Локаяти не збереглися.

не говорять, коли це майбутнє настане і чи вдасться отримати плід. Хіба не дурень той, хто віддає свою власність до рук іншого? Краще синиця в руках, ніж журавель у небі, — краще, напевно, отримати мідний гріш, ніж відчувати занепокоєння і страждання, намагаючись добути золоту монету».

Відповідь:

І це не так. Перше: священні книги, які веліли вправлятися в Дхармі, закликають до спокою і відмови від страждання. Друге: очевидна користь жертв, які приносяться для перемоги над ворогом і для припинення посухи. Третє: всякий бачить розумний порядок, з яким сонце, місяць, зірки, планети й інші небесні тіла трудяться на благо нашого світу. Четверте: існування земного світу ґрунтується на тому, що всі чотири касти дотримуються покладених на них правил; досягти просвітлення можна, лише пройшовши всі визначені стадії життя — учня, господаря, відлюдника й мандрівника, який зрікся світу. П'яте: не кожне зерно, кинуте в землю, сходить, але ми кидаємо його в надії на майбутній урожай.

Отже, приписів Дхарми слід дотримуватися.

Заперечення:

Ті, хто сліпо підкоряється долі, кажуть: «Навіщо намагатися добувати й примножувати багатство? Адже воно приходить або не приходить само собою, неза-

лежно від того, докладати до цього зусилля чи ні. Усе в руках долі, вона править успіхами і втратами, удачами й поразками, задоволенням і болем. Сили долі дали демону Балі перемогу над Індрою і звели його на престол; і ті ж сили принесли Балі поразку від Вішну, і доля знову підійме Балі.

Відповідь:

Так говорити неправильно. Придбання будь-якого предмета означає зусилля людини; відповідні дії можуть вважатися справжньою причиною всіх звершень. Саме тому належні вчинки необхідні, навіть якщо успіх визначений долею, бо той, хто не робить їх, не може досягти щастя.

Заперечення:

Ті, хто схильний вважати, ніби Артха понад усе, кажуть так. Достойній людині слід не шукати задоволень, а навпаки — бігти від них, бо вони перешкоджають осягненню Дхарми і Артхи, які перевершують насолоду. Де задоволення — там і страждання, і негідні люди, і негідні вчинки, і брудні помисли. Задоволення швидкоплинні, вони приносять із собою безтурботність і легковажність, але не роздуми про майбутнє. Зрештою той, хто живе насолодою, неминуче розчаровується у всіх і в кожному, і навіть у самому собі. Він нікому не потрібний, його зневажають. Більше

ЗМІСТ

Попередні зауваження 5

Частина I. ЗМІСТ НАУКИ

<i>Розділ 1. Вступ до науки. Почесті Дхармі, Артхі й Камі</i>	19
<i>Розділ 2. Про Дхарму, Артху і Каму</i>	22
<i>Розділ 3. Мистецтва і науки, які повинні бути вивчені</i>	34
<i>Розділ 4. Про життя добропорядного містянина</i>	44
<i>Розділ 5. Про жінок, до яких звертається добропорядний мешканець у разі необхідності, про друзів і довірених осіб</i>	54

Частина II. ПРО ЛЮБОВНЕ З'ЄДНАННЯ

<i>Розділ 1. Про любовне з'єднання відповідно до розміру, сили пристрасті й часу</i>	66
<i>Про різні види любові</i>	74
<i>Розділ 2. Про обійми</i>	76
<i>Розділ 3. Про поцілунки</i>	84
<i>Розділ 4. Про пощипування і подряпини нігтями</i>	92
<i>Розділ 5. Про укуси</i>	100
<i>Розділ 6. Про способи злягання і різні види зносин</i>	104
<i>Розділ 7. Про удари й стогони, які їх супроводжують</i>	114
<i>Розділ 8. Про жінок, які наслідують чоловіків, і про дії чоловіка</i>	120
<i>Розділ 9. Про з'єднання верхньою частиною або пестощі ротом</i>	128
<i>Розділ 10. Про початок і припинення насолоди. Про види злягання. Про суперечки</i>	138
<i>Про любовні суперечки</i>	144

Частина III. ПРО ПРИДБАННЯ ДРУЖИНИ

<i>Розділ 1. Про одруження</i>	148
<i>Розділ 2. Про пробудження довіри в дівчині</i>	156
<i>Розділ 3. Про залицяння до дівчини й про розпізнавання почуттів</i>	166
<i>Розділ 4. Про діяння, які належать тільки чоловікові, й про приятельство дівчини у відповідь на них. Також про те, як дівчині привернути до себе увагу чоловіка і стати його дружиною</i>	170
<i>Розділ 5. Про деякі види шлюбу</i>	180

Частина IV. ПРО ДРУЖИНУ

<i>Розділ 1. Про добродійну дружину та її поведінку за відсутності чоловіка</i>	188
<i>Про поведінку під час відсутності чоловіка</i>	190
<i>Про поведінку тих, хто знову вийшов заміж</i>	192
<i>Про нещасливих дружин</i>	196

Частина V. ПРО ЧУЖИХ ДРУЖИН

<i>Розділ 1. Звичай чоловіків і жінок</i>	198
<i>Про причини жіночого ухиляння</i>	200
<i>Чоловіки, які мають успіх у жінок</i>	204
<i>Про легкодоступних жінок</i>	206
<i>Розділ 2. Про знайомство з жінкою і про те, як завоювати її</i>	210
<i>Про домагання</i>	216
<i>Розділ 3. Як дізнатися помисли жінки</i>	218
<i>Розділ 4. Про посередниць</i>	224

